

IL-BIBBJA
U
X-XJENZA

IL-BIBBJA U GHARFIEN XJENTIFIKU MINN QABEL

Il-Bibbja mhijiex ktieb ta' tagħlim xjentifiku fuq ix-xjenza materjali. Il-Bibbja hija ktieb ta' tagħlim religjuż—ix-xjenza ta' għejxien korrett. Il-Bibbja kienet miktuba mijiet ta' snin qabel ma x-xjenza moderna kienet oriġinata, madankollu hija xjentifikament eżatta. Ix-xjenza moderna qatt ma ddiżapprvat xi stqarrija fil-Bibbja imma ppruvat u wriet il-verità ta' mijiet ta' hwejjeġ li l-Bibbja antiċipat. Il-mohħ li mexxa l-kitba tal-Bibbja poġġha fiha hafna veritajiet li kienu 'l fuq mill-komprensjoni u l-għarfien uman fiz-żmien li dawn kienu miktuba.

Halli naraw madwar 24 prova xjentifika li jagħtu prova li l-Bibbja, bhala l-Kelma ta' Alla, **ma fiha xejn** li jmur kontra, jew li jikkontradixxi **l-vera xjenza!**

1. Princìpi Xjentifiċi.

Herbert Spencer (1820-1903) l-ewwel habbar li hemm hames “manifestazzjonijiet ta' dak mhux magħruf” fl-eżistenza – żmien, qawwa, azzjoni, spazju u materja – u li l-kumplement kollu huwa ibbażat fuq dawn il-fundamentali. Dan kien mil-qugħ bhala ahbar kbira iżda meta Alla qabbad lil dak ix-xjenzat kbir, Mosè, biex jikteb sewwasew l-ewwel vers tal-Bibbja Mqaddsa, Hu qal, “Mosè, 3,400 sena minn issa il-bnedmin jaħsbu li huma skoprew kollox għalhekk int poġġih kollu f'Ġenesi 1:1 u ahna nibdew b'dak kollu li l-bniedem jista' jiskopri.” Mosè kiteb: “Fil-bidu”, żmien: “Alla”, qawwa; “halaq”, azzjoni; “is-sema”, spazju; “u l-art”, materja.

B'hekk Mosè poġġha l-hames fundametalni xjentifiċi kollha fl-ewwel vers ta' Ġenesi u dawn qegħdin fl-istess ordni kif imhabbra minn Herbert Spencer. Kif kien jista' Mosè li jkun jafu dan kollu? It-tweġiba għandha tkun ċara hafna. Alla qal lil Mosè x'għandu jikteb kelma b'kelma. Imma forsi xi hadd jgħid li din tista' tkun koinċidenza. halli naraw jekk dan hux minnu jew le!

2. *Dawl Qabel Ix-Xemx.*

In-nies kollha darba żammew ma' Sir Isaac Newton l-idea lid-dawl hu mnissel jew ġej mix-xemx jew minn iġsma ohra luminari. Hafna wkoll illum ghadhom jaħsbu li l-Bibbja hija żbaljata dwar dan kif se naraw aktar 'il quddiem. X'għara iżda? Fis-snin riċenti il-bniedem beda jaħseb li hu pprova lid-dawl kien jeżisti qabel ix-xemx. Hemm hafna teoriji dwar id-dawl imma x-xjenzati **kollha** huma apparentament fi qbil lid-dawl eżista qabel max-xemx kienet magħmula biex tkun il-ħakkiema tiegħu. Mindu dan kien misjub, hafna psewdo-xjenzati irredikolaw “l-idea antika tal-Bibbja illi d-dawl ġej mix-xemx!” Professur f'università spjega t-teorija favorita tiegħu tad-dawl u spicċa billi qal, “Tajjeb, dan jinkwieta għal kollox l-idea antika tal-Bibbja lid-dawl jiġi mix-xemx. Fil-fatt dan jipprova li l-ktieb spicċa minn zmienu.” Student Kristjan, li kien jaf tajjeb x'tgħid il-Bibbja dwar dan is-sugġett, qam u staqsa lill-professur, “Dr. Blank, fejn il-Bibbja tgħid lid-dawl ġej mix-xemx?” “O, issa ma nafx,” wieġeb il-professur. “Kulhadd jaf li miktuba hemm.” Fuq l-insistenza ta' l-istudent, ingiebet Bibbja u l-professur qara mill-ewwel kapitlu ta' Ġenesi:

“Fil-bidu Alla halaq is-sema u l-art. U l-art kienet bla forma, u ma kien fiha xejn; u dlamijiet kienu fuq wiċċ l-abbiss. U l-Ispirtu t'Alla kien jittajjar fuq wiċċ l-ilmijiet. U Alla qal: Ha jkun hemm id-dawl: u kien hemm id-dawl....”

Il-professur kompli jaqra sa vers 17 u 18 fejn Alla aktar tard għamel ix-xemx, il-qamar u l-kwiekeb biex jikkontrollaw dan id-dawl u biex jaġixxu bħala l-kronometri tagħna. Kif ra li Mosè kien xjentifikament perfett, il-professur mgħallem qal, “Tajjeb, dan jgħamel hmar minni.”

Mela, id-dawl ta' Ġenesi 1:3 ma kienx dak tax-xemx jew ta' xi luminariji ohra, li kienu magħmula fir-raba' jum. Ma hemm xejn stramb dwar dan għaliex ix-xjenza issa taf lid-dawl jista' jeżisti indipendentament mix-xemx jew pjaneti ohra tas-sema.

Kif Mosè kien jaf dan il-fatt xjentifiku hekk importanti eluf ta' snin qabel ma sabuh ohrajn?

3. *Li d-Dinja Hija Tonda.*

Waqt li l-Bibbja kienet miktuba kien emmnut universalment li d-dinja kienet çatta, li kienet bhall-platt ta' l-ikel u jekk int tbahhar 'il boghod hafna f'xi direzzjoni taqa' fit-tarf. Il-Griegi tal-bidu, kif ukoll Toscanelli, Taljan, issuggerew li d-dinja kienet tonda. Kolumbus u ohrajn emmnuhom. Fl-ahhar, Magellan u n-nies tieghu bahhru madwar id-dinja u b'hekk taw prova li d-dinja kienet bhal sfera fil-forma taghha. Izda mijiet ta' snin qabel mal-bniedem sab li d-dinja kienet tonda, Alla qallu li din kienet hekk permezz tal-poezija Lhudija kif naqraw f'Isaija 40:22,

“Hu Alla li jghammar fuq ic-çirku ta' l-art...”

Ukoll fi Proverbji 8:27 naqraw,

“...Hu hazzeż çirku (dawra) fuq wiçç il-baħar kbir.”

F'Ġob 26:10 naqraw,

“Hazzeż dawra (çirku) fuq wiçç l-ilmijiet...”

Dan jindika li għall-kuntrarju ta' dak li r-Rumani kienu jghidu li d-dinja kienet diska tonda, Isaija kien qieghed jikkell-em dwar haġa tonda, sfera. Sfera hija l-eqreb figura geometrika għall-forma tad-dinja. Id-dinja mhix xi sfera çatta fil-poli taghha izda hija ftit iffurmata bhal-langasa. Id-deskrizzjoni ta' Isaija fiha ezattezza li tistaghgeb biha. Ahna naqraw li Kristu ġej matul il-jum u ġej matul il-lejl...ikun nhar fuq naħa waħda u lejl fuq in-naħa l-ohra meta Hu jiġi (Luqa 17). Li l-kittieba tal-Bibbja kitbu dwar li d-dinja hija tonda ma jistax ikun miçhud. Huma kienu jistghu jsiru jafu dan biss minn Alla. Ebda bniedem iehor fl-univers ma kien jista' jagħtihom din l-informazzjoni!

4. *Is-Sosspensjoni tad-Dinja.*

Il-Griegi l-antiki u r-Rumani kienu l-aktar nies avvanzati fiż-żmien tagħhom, madankollu huma kienu jemmnu li d-dinja kienet miżmuma fil-post b'arbli jew b'għonq Atlas. Oħrajn kienu jemmnu li Atlas kellu d-dinja fuq spallejh. Xi wħud kienu jgħidu li d-dinja kienet iżzomm fuq l-ilma u jekk wiehed kellu jmur 'il bogħod hafna 'l barra fil-baħar żgur li kien jintilef. Meta n-nies bdew ibahħru madwar id-dinja, huma sabu li din ma tmiss ma mkien—li xejn vizibbli ma jzommha f'postha. Li globu mdendel fl-ispazju apparentament mhu miżmum minn xejn jidher redikolu. Astronomija moderna turi li dan hu minnu. Izda, il-Bibbja ndikat dan ċar hafna. Għal darb'ohra, jitkell-em dwar Alla, Ġob jgħid:

“Hu jifrex it-tramuntana fuq il-vojt! Idendel l-art fuq ix-xejn!”

Il-ktieb antik ta' Ġob hu assolutament xjentifiku. Tassew, Alla qal lil Ġob x'għandu jikteb. Jekk le, sab Ġob dawn l-affarijiet?

5. Spazju Vojt fit-Tramuntana.

Astronomi sabu li hemm spazju kbir vojts fit-Tramuntana. Dan ma fih ebda pjaneti jicċaqalqu u kwiekeb jiddu. Billi jdawwru t-teleskopji tagħhom lejn in-Nofsinhar, lejn il-Lvant, u lejn il-Punent, in-nies jistgħu jaraw numru bla għadd ta' miljuni ta' kwiekeb invizibbli għall-għajn mikxufa imma meta t-teleskopju jkun issettjat eżattament lejn it-Tramuntana hemmhekk hemm spazju vojts, madankollu Ġob iddikjara,

“Hu jifrex it-tramuntana fuq il-vojt, Idendel l-art fuq ix-xejn!” (Ġob 26:7).

Ċertament li Ġob ma setax kiteb dan b'kumbinazzjoni. Għandu jkun li hu kiteb b'ispirazzjoni minn Alla!

6. Il-Movimenti tal-Pjaneti.

It-teorija tal-movimenti tal-pjaneti kienet għall-ewwel darba avvanzata minn Copernicus fl-1543. Galileo kien ikkastigat

bl-ahrax talli emmen u ddefenda din it-teorija, madankollu Ġob 38:31-32 biċ-ċar jghallem li l-pjaneti jiċċaqlqu.

“Tista’ int torbot il-ktajjen tal-Plejadi, jew tista’ int tholl il-ktajjen ta’ l-Orjon? Tista’ inti tohrog f’ waqtu lil Mazzarot u tmexxi lil Arkturus ma’ wliedu?”

Il-kondizzjonijiet imsemmija f’Luqa 17:31-36 jistghu biss ikunu miġjuba permezz tad-dawrien tad-dinja fuq il-poli tagħha. Il-liġi tal-gravità ċertament li hija mhabbra f’Ġob 26:7.

7. Teorija ta’ l-Ekwilibriju Isostatiku.

Wiehed li jistudja l-Ġeografija għandu jsib, anzi għandu jkun ifaxxinat bil-korrelazzjoni bejn dak li l-Bibbja qalet fil-lingwa poetika tagħha u dak li huwa jsib fil-Ġeografija.

Eżempju ta’ dan hija t-teorija ta’ l-Ekwilibriju isostatiku li jinvolvi li l-blat tad-dinja jkun miżmum f’bilanċ kontra xulxin. Jekk wiehed isib id-definizzjoni tal-kelma “Isostasy” f’dizzjunarju tal-Ġeografija dan isib illi l-Bibbja tiddekriviha effettivament l-istess, għalkemm aktar sempliċi. Jitkellem dwar Alla, Isaija jghid:

“Min kejjel l-ilmijiet f’keff idu, u qies ismewwiet bix-xiber. Min ġabar it-trab ta’ l-art ġo kejjla, u wiżen bl-istasija l-muntanji, u l-gholjiet bil-mizien?” (Isaija 40:12).

Eżempju dwar dan hu dak li ġara fl-Iskandinavja meta l-kappa tas-silġ ghebet minn fuq l-Iskandinavja u l-art gholiet f’it biex tpatti għat-telfien tal-piż. (Ara The New Oxford Illustrated Dictionary, “Isostasy” p. 887).

8. Il-Proċess ta’ l-Erożjoni.

Huwa interessanti li l-osservazzjonijiet tal-proċess ta’ l-erożjoni magħmula minn Ġob huma l-istess bħal dawk magħmula mill-ġeografiċi llum! Naqraw f’Ġob 14:18,19,

“Il-muntanja tabilhaqq taqa’, u tiġi fix-xejn, u l-blat jinqala’ minn postu. L-ilma jaħfi l-

ġebel: bil-gliegel tiegħu int tiknes dak li jikber mit-trab ta' l-art."

Għalkemm aktar lingwa teknika hija wżata l-istess prinċipji bażiċi ta' l-erożjoni huma mgħallma fl-universitajiet illum.

9. Iċ-Ċiklu Idroloġiku.

Iċ-ċiklu idroloġiku jinvolveja ċ-ċirkolazzjoni ta' l-ilma mill-oċejani għall-ekosfera (iż-żona tal-hajja tad-dinja) u għall-art u hekk lura għall-oċejani. Naqraw hekk fil-Bibbja dwar dan:

"Ix-xmajjar kollha jiġru lejn il-baħar; iżda l-baħar ma jfur qatt; lejn l-imkien mnejn jiġru x-xmajjar, hemm jergħu jiġru" (Ekkleżjażti 1:7).

Minkejja tibdil kustanti fl-istat ta' l-ilma, minn silġ għall-ilma, għall-fwar, eċċ., l-ammont ta' l-ilma fl-ekosfera jibqa' l-istess, smat madwar 1,400,000,000 km kubu. Isaija jghid, jitkellem dwar Alla, illi Hu kien:

"...kejjel l-ilmijiet f'keff idu" (Isaija 40:12).

Ġob jagħti idea bħal din:

"Alla wiżen l-ilma bil-qies" (Ġob 28:25).

Aktar dettalji huma mogħtija lil dan 'l hekk imsejjah "ċiklu idroloġiku" fid-Dizzjunarju Ġeografiku dwar l-evaporazzjoni, kif issir. Ġob jghidilna hekk,

"Għax hu jiġbed il-qtar ta' l-ilma, u jdewweb il-fwar tiegħu f'xita: li s-shab isawwab, u jraxxax fuq in-nies bil-kotra." (Ġob 36:27, 28).

10. L-Arja u c-Cirkolazzjoni.

L-arja wkoll hija suġġetta għaċ-ċirkolazzjoni. Il-movimenti tagħha huma hafna u huma kkumplikati permezz ta' massa u frizzjoni ta' l-art. Bażikament il-movimenti prinċipali tagħha huma bejn it-Tramuntana u n-Nofsinhar. Arja shuna titla' fl-

ekwatur, arja kiesha timxi lejn in-nofsinhar biex tiehu postha. Il-Bibbja tghid:

“Ir-rih jonfoh lejn in-nofsinhar, imbagħad idur lejn it-tramuntana; idur, idur, biex jerga’ jibda l-istess dawrien tieghu” (Ekkleżjanti 1:6).

Żomm f’ mohħok illi movimenti ċirkulari ta’ l-irjiegħ huma ta’ qies tremend u li, f’dak iż-żmien ta’ din il-kitba, ma kien hemm l-ebda mod għall-bniedem biex josserva l-irjiegħ fuq skala hekk kbira.

11. Piż Differenti ta’ l-Arja.

Hafna nies ma jafux dwar l-importanza ta’ piż differenti ta’ arja. Arja shuna hija eħfef minn arja kiesha u arja shuna umda hija l-ehfef fost kollha. Jekk l-arja tibqa’ l-istess piż kemm jekk kiesha jew shuna, iċ-ċirkolazzjoni ta’ l-arja fuq il-pjaneta tagħna tkun impossibbli. Madankollu, Ġob isemmiha u saħansitra jagħti l-oriġini tagħha:

“Meta Alla ta’ lir-rih it-toqol tieghu...” (Ġob 28:25).

Il-piż varjat ta’ massa ta’ arja u t-taqtigħa tagħhom sabiegħ jiegħdu stabbiltà hija spiss il-kawża ta’ formazzjoni ta’ shab. Il-Bibbja tiddekrivi l-movimenti tas-shab hekk:

“Taf inti kif jitwiežen is-shab?” (Ġob 37:16)

“Jista’ wkoll xi hadd jifhem il-firxa tas-shab, u ċ-ċaqċieq ta’ l-ghamara tieghu?” (Ġob 36: 29).

Il-formazzjoni ta’ shab stratus tinvolvi t-tifrix ta’ massa ta’ arja orizzontali. Illum, wara mijiet ta’ snin minn mindu Ġob kiteb dan il-kliem, dan hu aċċettat xjentifikament. Min ispira lil Ġob biex jikteb dan kollu?

12. L-Importanza tar-Rih fit-Tifrix tas-Shab.

Il-Bibbja wkoll tagħmilna konxji dwar l-importanza tar-rih fit-tifrix tas-shab. Naqraw f'Ġob 37:21,

“U issa n-nies ma jistgħux iharsu lejn id-dawl meta dan ikun jiddi fis-smewwiet; meta rih għadda, u naddafhom.”

Ġob għex fl-art ta' Ghuz (Ġob 1:1). Din hi maħsuba minn skulari li tinsab hdejn jew f'Edom fin-nofs mill-Mediterran u fin-Nofsinhar tal-Baħar il-Mejjet. Dan huwa impossibbli għal Ġob biex jiltaqa' ma' xi blokki ta' silġ, billi dawn idubu qabel ma jilhqu l-Mediterran. Lanqas ma dan huwa post biex issib silġ tal-baħar, madankollu, Ġob kiteb,

“Bin-nifs ta' Alla jsir il-silġ; u l-firxa ta' l-ilmijiet tagħqad” (Ġob 37:10).

Aktar tard Alla staqsa lil Ġob:

“Mill-guf ta' min hareġ is-silġ, u l-borra tas-sema min wellidha? L-ilma jibbies għall-gebel, u wiċċ il-qiegh jagħqad” (Ġob 38:29, 30).

Xi whud minn dawn il-hwejjeġ li rajna huma hwejjeġ li bniedem intelligenti hafna b'qawwiet għolja ta' osservazzjoni jista' jara u jikteb. Madankollu, xi fenomenu ma jistax jiġi osservat b'dan il-mod. Alla jgħid:

“Mill-guf ta' min hareġ is-silġ, u l-borra tas-sema min wellidha?” (Ġob 28:29).

L-ewwel lega ta' l-atmosfera hija t-troposfera. Huwa hawn li s-shab jifforma. Hekk kif int tavviċina 'l fuq min din il-lega, it-temperatura taqa' sakemm l-umdità fis-shab tiffriża u s-shab ikollu kristalli tas-silġ. Min qal dan kollu lil Ġob? Certament li Ġob ma sabx din l-informazzjoni f'xi kotba xjentifiċi ta' l-iskola!

13. Mogħdijiet tal-Baħar.

Haġa oħra hija s-sejba importanti li kien għamel il-fundatur tax-xjenza dwar l-oċeani, Matthew Fontaine Maury. Hu kien wiehed li jemmen għal kollox fil-Bibbja. It-tagħlim tiegħu kkawża li titwaqqaf l-Akkademja ta' Annapolis u l-memorja tiegħu hija onorata u rrispettata mad-dinja kollha. Fil-filliera tal-monumenti f'Richmond, Virginia, hemm statwa tax-xjenzat kbir bil-qieghda bil-Bibbja f'id waħda u l-mapep tiegħu tal-baħar fl-oħra. Warajh hemm globu tad-dinja li hu għen biex ikun esplorat.

Qabel ma Matthew Fontaine Maury għex ma kienx hemm mogħdijiet li jbahħru fihom u ebda mapep (charts) tal-baħar. Darba waħda, meta hu kien marid, ibnu qralu minn Salm 8. Hu qara li Alla poġġha taħt il-bniedem:

“...it-tjur ta' l-ajru, u l-hut tal-baħar, u kulma jgħaddi minn mogħdijiet l-ibħra.” (Salm 8:8).

“Erga' aqra dak il-vers” qal lil ibnu. Wara li semgħu għat-tieni darba, dan ix-xjenzat kbir qal: “Jekk il-Kelma ta' Alla tgħid li hemm il-mogħdijiet fil-baħar, dawn għandhom ikunu hemm u jien irrid insibhom.” Wara ftit tas-snin huwa nizzel il-mogħdijiet prinċipali tal-baħar u dawn huma wżati mill-vapuri sal-guranata tal-lum! Kif kien jaf David dwar dawn il-mogħdijiet?

14. L-“Ibħra” u l-“Post” Tagħhom.

Mosè jghidilna f'Ġenesi 1:10 li “l-gemgħa ta' l-ilmijiet semma *Ibħra*”. Kif Mosè kien jaf li hemm bosta ibħra? Hu ma kienx rahom! Imbagħad innota li Alla qal,

“Halli l-ilmijiet taħt is-sema jingemgħu f'naha waħda, u hekk kien.” (Ġenesi 1:9).

Huwa letteralment tassew li l-oċeani huma mqabbda ma' xulxin u b'hekk għandhom sodda waħda. Fil-jiem ta' Mosè in-nies kienu jemmu li kien hemm oċean wiehed biss imma Mosè kien jaf mhux biss dwar l-*ibħra* imma li huma għandhom *sodda waħda*! Għandu jkun li Qawwa Suprema ta' l-Univers ispirat lil Mosè u ggwidatu hekk kif hu kiteb!

15. Il-Fotosintesi.

Il-fotosintesi kien misjub fl-1920. Dan hu proċess li permezz tiegħu il-klorofil (il-materja hadra fil-pjanti) fil-pjanti jibdel il-‘carbon dioxide’ għal ‘carbohydrates’ (tahlita organika ta’ karbon, ossiġnu, u idroġenu) taħt l-influenza tad-dawl. Naqraw f’Ġob 8:16,

*“Ihaddar bħal xeblika għal għajn ix-xemx,
jifrex iż-żriġen tal-ġnien tiegħu.”*

Il-Fotosintesi huwa essenzjali għall-hajja kollha fuq l-art mhux sempliċiment għall-pjanti biss. Il-proċess imhallat li jinvolvi l-kulur sensitiv tad-dawl, iżomm il-provista ta’ l-ossiġnu atmosferiku li fuqu l-annimali u l-bnedmin jiddependu. Dan ukoll jipprovi provista kontinwa ta’ ikel, direttament għall-hxejjex u indirettament għall-predatturi.

16. Formazzjoni ta’ Elettriċità Statika.

Il-Griegi u r-Rumani bl-iżvilupp intellettuali kollu tagħhom hasbu li maltempata bis-sajjetti u r-ragħad kienet tikkonsisti b’Jupiter b’idu mimlija sajjetti u jwaddabhom lejn id-dinja u n-nies tagħha. Madankollu, huma setgħu infurmaw lilhom infushom billi kienu jaqraw Ġeremija 10:13,

“Hu (Alla) jagħmel il-beraq għax-xita.”

Benjamin Franklin, Thomas A. Edison u oħrajn kienu sabu li elettriciċità statika tista’ tkun iffurmata minn ilma ikkondensat, madankollu, Ġeremija kien jaf dwar dan eluf ta’ snin qabel. Kif kien jafu dan?

17. Proporzjonijiet Xjentifiċi Ta’ l-Arka.

F’Marzu, 1919, il-gvern ta’ l-Istati Uniti vara l-ewwel vapur konkret tiegħu f’San Francisco. Il-qisien tiegħu kienu 90 metru, bi 15 il-metru, b’9 metri. Dan hu l-istess proporzjon bħall-arka li bena Noè. Ukoll bl-iżvilupp modern kollu tagħna fil-bini tal-vapuri xorta għadna nżommu għall-istess proporzjonijiet bejn wiehed u iehor ta’ dawk użati minn Noè meta bena

l-arka tiegħu. Min ghallem lil Noè kif ghandu jibni l-vapuri? Kif kien jaf x'proporzjonijiet ghandu jagħmel l-arka?

L-arka kienet mibnija mill-injam imejjah ghawwied taç-çipress. Li kieku Noè uza xi xorta ta' mjam ieħor, il-materjal kien jispiçça qabel ma Noè kien ilesti l-arka, imma Alla, li għamel il-liġijiet tan-natura, kien ukoll l-Arkitett tad-dghajsa li bena Noè!

18. Id-Dawl Hu Vokali.

Il-kittieba tal-Bibbja kienu jafu li d-dawl hu vokali. Ahna naqraw dwar "...*it-triq* fejn iġhammar id-dawl" (Ġob 38:19). Ġob ma jiteklimx dwar *il-post* fejn iġhammar id-dawl *imma t-triq*. Id-dawl ma jġhammarx f'post imma dovut għal vibrazzjonijiet rapidi ta' mewġ fl-eteru li jivvjagġa bir-rata ta' 297,600 kilometru kull sekonda.

Kull fejn hemm id-dawl hemm il-hoss ukoll jekk widnejna ma jkunux intonati biex jisimugh. Ahna naqraw li "l-kwiekeb tas-sebħ *jghannu* flimkien." Id-dawl ghandu valur tonali definit. Dawl, kulur, u hoss huma fundamentalment l-istess. Mewġ jigrigi matul l-ispazju; xi wħud jilhqqu l-ghajnejn bhala dawl, xi wħud bhala kulur, u xi wħud jilhqqu l-widnejn bhala hoss. Hemm raġġi ta' kulur (mill-infra-red l-isfel) tant bil-mod u tant twal li għajnejna ma jistgħux jarawhom. Hemm raġġi tal-kulur (mill-ultra-violet 'il fuq) tant qosra u tant hffief li ahna ma nistgħux narawhom. Kull dawl u kulur l-istess ghandu l-valur tiegħu tal-hoss u jekk widnejna kienu intonati biex jisimghu ahna wkoll inkunu nistgħu nisimghu "il-kwiekeb ta' fil-ghodu *jghannu* flimkien." Kulhadd hu familjari bil-*'film'* li jiteklem. Barra mill-*'film'* hemm il-linja tal-hoss (sound track). Dawl hu mgħoddi matul din il-linja tal-hoss u mbaġħad mibdul f'hoss. Permezz tal-*valur tiegħu tad-dawl* ahna nisimghu l-mużika u d-diskors ta' daww f'postijiet fil-bogħod! Ġob ma fehemx dawn il-hwejjeg, madankollu, kitibhom. Il-Kristjani, għalhekk, jikkonkludu li Alla mexxa lil Ġob hekk kif hu kiteb.

19. Ġeografija tal-Bibbja.

Il-Ġeografija hija komparattivament xjenza moderna. Mhux hafna snin ilu il-mapep ta' hafna mid-dinja kienu l-biċċa l-kbira tagħhom vojta u l-iżbalji fil-kotba tal-ġeografija kellhom jiġu rranġati f'kull generazzjoni. Il-Bibbja kienet miktuba qabel max-xjenza moderna tal-ġeografija qatt xi hadd kien sema' dwarha, madankollu, fiha riferenzi ġeografici u hija korretta f'kull waqt. Hadd m'għandu għalfejn jirrivediha u jagħmilha aġġornata. Il-Bibbja kienet hielsa minn kull żball mill-bidu tagħha għaliex l-Arkittett ta' l-univers huwa l-Awtur tagħha. Meta l-Bibbja tghid, "Kienu mexjin fit-triq, *telghin* lejn Ġerusalem" (Mark 10:33) dan hu letteralment għat-telgħa. Meta naqraw "kien *nieżel* Ġeriko." (Luqa 10:30) ahna nistghu nkunu nafu li dan kien għan-nizla. Il-bliet, villagġi, pjanuri, dezerti, għoljiet u muntanji msemmija fil-Bibbja nstabu li kienu eżattament fejn il-Bibbja talloka hom! Kieku l-Bibbja kienet produzzjoni tal-bniedem din kienet tkun mimlija żbalji ġeografici! Billi ma hemm ebda żbalji bħal dawn ahna nikkonkludu li l-Bibbja hija prodott ta' Alla u mhux tal-bniedem!

20. In-Numru tal-Kwiekeb.

L-antiki kienu jemmnu li kien hemm biss ftit kwiekeb fis-smewwiet. Fis-sena 150 Q.K. Hipparchus qal li kien hemm inqas minn tlitt elf. Din kienet ikkunsidrata bħala stima għolja. Wara ż-żminijiet tan-nofs u l-invenzjoni tat-teleskopju, il-bniedem skopra li l-kwiekeb ma jingħaddux. Madankollu, il-hin kollu Ġenesi 13:16, Ġenesi 15:5, u Ġeremija 33:22 u versi oħra fil-Bibbja, iddikjaraw li l-kwiekeb tas-sema huma bħar-ramel tal-bajjiet "bla għadd." Kif dawn il-kittieba antiki kienu jafu li l-kwiekeb huma bla għadd? Jista' jkun hemm biss tweġiba waħda: Alla qalilhom x'għandhom jiktbu!

21. Il-Qamar Xhud.

Salm 89:37 jiddikjara li l-qamar hu *xhud fidil* fis-sema. Issa, x'jagħmel xhud? Hu jara u jixhed lil oħrajn dwar dak li huma ma jistgħux jaraw. Il-qamar jagħmel eżattament dan! Meta x-xemx ma tibqax tidher fl-orizzont u ma nkunux nistghu

narawha tididi fuq in-naha l-ohra tad-dinja, il-qamar, gholi 'l fuq fis-sema, jara u jirrifelti d-dawl lura ghalina. Tassew xhud! Imma l-fatt li l-qamar jibghat biss dawl irriflettut ma kienx maghruf għall-bniedem fiż-żmien ta' David; madankollu David kitbu dan. Hadd ma jippreżumi biex jissuggerixxi li David sabu dan. għandu jkun li Alla qal lil David x'għandu jikteb.

22. *Iż-Żerriegħa tal-Mara.*

F'Ġenesi tlieta u f'postijiet ohra fil-Bibbja għandna riferenza li tolqotna għaz-*żerriegħa tal-mara*. Dan hu tabilhaqq waqt ta' l-ghageb ta' għarfien minn qabel xjentifiku għax R.C. Punnett jghidilna: "Ftit jekk hemm xi hadd mill-aktar popli primitivi jidhru li ppruvaw biex ifissru l-parti milghuba mill-ġenituri fil-formazzjoni tan-nisel....Il-produzzjoni tan-nisel mill-irġiel f'dak iż-żmien (iż-żmien ta' Aristotle) miżmuma li hi l-istess għall-produzzjoni ta' xitla minn żerriegħa. Iż-żerriegħa giet mir-raġel, il-mara pprovdiet il-hamrija. Din baqgħet il-veduta li kienet ġeneralment aċċettata għal hafna sekli....Wara aktar minn mitt sena ta' konflitt li spicċa sat-tmiem tas-seklu tmintax, nies xjentifiċi aċċettaw illi kull wiehed mis-sessi jghamel kontribuzzjoni definita materjali għan-nisel iproduċut mill-isforzi flimkien tagħhom" (*Mendelism*, 4th edition, pp. 1-2). Għalhekk, sa l-ahħar tas-seklu tmintax ix-xjenza u l-filosofija kollha umana opponew l-idea "*taż-żerriegħa tal-mara*". Imma meta l-fatti kienu fl-ahħar maghrufa, kif dejjem ikun il-każ, il-Kelma ta' Alla ittrijonfat fuq it-teoriji tal-bniedem!

23. *Il-Valur tat-Trab.*

F'Isaija 40:12 naqraw li Alla "gabar *it-trab* ta' l-art ġo keġla." In-nies kollha stmerrew *it-trab*, madankollu hawn *it-trab* hu msemmi flimkien ma' hwejjeġ għall-ġid tagħna. Dr. Wallace fil-ktieb tiegħu (op. cit.) juża seba' paġni biex jghid dwar il-valur tat-trab (paġni 105-211). Hu jirriferi fil-bidu għat-trab fin fl-atmosfera ta' fuq. Evidentament dan hu dak li l-Bibbja ssejjah "l-ghola parti tat-trab tad-dinja" (Proverbji 8:26) Dr. Wallace juri li jekk dan *it-trab* ma kienx jeżisti ikollna inqas

xita, hafna nida mhux tas-soltu u prevalenza akbar ta' ċpar. Hu jghid li l-vegetazzjoni tkun imnaqqsa bil-kbir, is-sema blu taghna tispicċa u ma jkunx hemm aktar inżul u tluġh tax-xemx sbieh kif nafu hom ahna. Kwiekeb jibdew jidhru f'nofsinhar kif jidhru matul il-lejl minhabba n-nuqqas ta' l-elementi tad-dawl li jirriflettu fl-arja. Ix-xemx, ma tibqax tirrifletti fid-djar u d-dawl taghha ma jkunx jidher imkien hlief fejn ir-raġġi taghha jaqgħu direttament fuq l-art. Dr. Wallace jissuġġerixxi li huwa diffiċli li tagħti raġuni għal dan "it-trab ta' fuq" imma li forsi dan jiġi mid-deżerti u l-vulkani tad-dinja. (Issa għandu jkun hemm xi uċuħ homor fost dawk li kkritikaw lil Alla talli għamel id-deżerti u l-vulkani fuq l-art!) Din l-awtorità uriet li minghajr dan it-trab fin ta' l-atmosfera ta' fuq, id-dinja ma tkunx tajba biex il-bniedem jgħammar fiha. Jiena sempliċiment inqajjem din il-mistoqsija: Għaliex il-kittieba tal-Bibbja rriferew għat-*trab* bhala li hu ta' benefiċċju kbir u mbagħad għaliex Salamun sepjalment weraw li *huwa t-trab ta' l-għoli*?

24. Mistoqsijiet Magħmula lil Ġob.

Wara li t-tibdil regolari ta' grajjiet u l-esperjenzi tal-hajja kienu merfġuħa b'toqol kbir fuq spallej u hu argumenta ma' l-irġiel fuq hafna mistoqsijiet, il-patrijarka antik qal,

"O li kont naf fejn insibu! Kont immur imqar sa fejn it-tron tiegħu! Kont inressaq il-kawża tiegħi quddiemu, u nimla fommi bl-argumenti. Kont inkun naf x'ser iwegibni, u nifhem dak li għandu jghidli." (Ġob 23:3-5)

Fi kliem iehor, Ġob ried li jargumenta ma' Alla. Hafna nies li jaħsbu li huma għorrief hafna llum ikunu apparentament jixtiequ li jargumetaw il-każ tagħhom ma' Alla. Imma l-ewwel halli huma jħarsu lejn ir-rizultat ta' l-osservazzjoni ta' Ġob. Alla staqsa lil Ġob erbghin mistoqsija u Ġob ma kienx jista' jwieġeb wahda biss! *Għaddew sekli shah* minn dak iż-żmien sal-lum u l-għerf kollu mpoġġi flimkien tad-dinja tal-lum jista' jwieġeb biss tlieta jew erba' minnhom! Xjenzati llum jafu hafna minn dak li Ġob qatt ma holom dwaru imma hemm

erbghin antiċipazzjoni ta' xjenza fiżika f'Ġob li 38 minnhom huma mistoqsijiet meraviljużi ukoll għal-lum!

Xi wħud minn dawn huma: Alla qal,

“Ġob, hazzem ġenbejk, bhala raġel; ha nsa-qsik, u int wegibni.” (38:3).

Alla mbagħad jibda l-qwestjonarju:

“Fejn kont int meta jiena sejjist l-art?”

Ġob ma kienx jista' jwieġeb. Ahna illum lanqas ma nafu t-tweġiba! Ahna niftakru meta konna tfal żgħar. Il-ġenituri u l-hbieb jiftakru meta ahna twelidna. Kotba ta' l-iskola jghidulna xi haġa dwar it-tarbija fil-ġuf. Lura aktar minn dan ma nistgħux immorru. Ahna nafu biss li l-hajja ġiet minn Alla. Ahna ma nistgħux inwieġbu l-mistoqsija!

Imbagħad Alla staqsa lil Ġob,

“Min għamel il-qisjien tagħha?” (vers 5).

Xjenzati riċentamet urew illi jekk il-qies tad-dinja jkun imnaqqas din iżżomm inqas shana u ssir post kiesaħ hafna u xagħri adattat biss għall-forom baxxi hafna ta' hajja; jew jekk il-qies tagħha kellu jiżdied din issir ġungla tropikali shuna hafna li ma tkunx tajba għall-bniedem biex jghidx fuqa (Dr. A.B. Wallace, *Man's Place in the Universe*, pp. 201-202). Ġob issa jista' jwieġeb il-mistoqsija dwar il-qies tad-dinja. Fil-fatt hadd fiż-żmien ta' Ġob ma kien jaf li l-qies tad-dinja kellu xi haġa x'jaqşam mat-temperatura u l-atmosfera tagħha.

Ġob imbagħad kien mistoqsi dwar x'kien li qieghed iżomm il-baħar f'postu (vers 8). Ġob ma kienx jaf. Il-bnedmin illum għandhom hafna teoriji iżda għadhom ma *jafux* għaliex l-ilmijiet kollha jiġru fil-baħar u dan ma jfurx, għaliex il-baħar hu aktar għoli fin-nofs milli fit-truf u madankollu jibqa' fejn hu!

F'vers sbatax Alla staqsa lil Ġob jekk il-bwieb tal-mewt infethux għalih. Ġob baqa' sieket. Millenji għaddew u ahna għadna siekta! Hadd minna ma jista' jidhol 'il ġewwa mill-velu tal-mewt. Ix-xjenzat jistqarr in-nuqqas ta' abbiltà tiegħu biex

jghid x'jigri 'il hemm mill-mewt u l-gherf benevolenti biss tal-Missier tas-Smewwiet jaghtina xi idea tal-hajja "'il hemm mill-wied tad-dell tal-mewt".

Alla jistaqsi lil Ġob,

"Dhalt int, ewwilla, f'hażnet il-borra?" (vers 22).

Ġob ma kienx jaf li kien hemm xi "hażnet" (jew teżori) fil-borra. Imma Dr. Frank T. Shutt tad-Dipartiment Kanadiż ta' l-Agrikultura riċentament wera li l-azzjoni tal-borra u s-silġ titbiegħed miċ-ċentru matul l-arja tiġbor nitrat, tehles l-ammonja u ammonja albumina (*albuminoid ammonia*). Dawn huma lkoll fertilizzanti prezzjużi. Hu jispjega li l-borra u s-silġ medji ta' xitwa jiswew madwar hmistax-il dollaru kull tliet tomniet raba'.

F'Ġob 38:34 Alla jistaqsi lil Ġob jekk hu jistax jgħolli lehnu sas-shab biex isejjah lix-xita? Ġob ma kienx jista' jagħmlu dan.

Imbagħad Alla jistaqsi,

"Tista' int tibgħat il-beraq, u jitolqu, u jghidulek: Hawn ahna?" (vers 35).

Ġob ma kienx jista' jagħmel dan imma llum ahna nistghu nagħmluh hekk kif nitkellmu fuq it-telefon u r-radju u nibgħatu l-messaġġi tagħna bit-telegraf. Tassew il-beraq imur u jitkellem għalina!

Dawn il-mistoqsijiet huma magħzula bl-addoċ minn Ġob kapitlu 38. Dak il-kapitlu fih erbghin eżempju ta' għarfien xjentifiku minn qabel. Inhegġeg lil kullmin jaqra dan l-istudju biex jaqra l-ahhar hames kapitli tal-Kiteb ta' Ġob I jara kemm jista' jwieġeb mill-mistoqsijiet li jinsabu fihom!

M'għandniex ahna ngħidu li dawn huma erbghin raġuni biex nemmnu li l-Bibbja hija l-Kelma ta' Alla?

Jalla ahna nhajruk biex issir Kristjan, xejn aktar, xejn inqas.
Ghamel dan illum!

Ghal aktar informazzjoni iktib lil:

KNISJA TA' KRISTU
Flat 7, Polytechnic Flats,
Ġuzè Debono Square,
Msida MSD 10
Malta